

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl. 1/2, an
3 fl. 1/2, an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frs., 1/2,
an 9 frs., 1/2, an
4 frs. 50 cm.

Fiea apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Fiea bisericescă-politică.

Insertiuni

Un sir garmond:
odată 7 cr., a doua oră
6 cr., a treia oră 5 cr.,
și de fiecare publica-
țiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesc fiea
să se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii»

în
Blaș.

Anul VI.

Blaș 8 August 1896.

Numărul 32.

Firea bisericii.

În primul nostru din numărul trecut am arătat, că nu pescuire în turbure a fost motivul, pentru care Sfinția Sa gloriosul nostru Părinte a publicat ultima Sa enciclică despre unitatea bisericii lui Isus Christos, ci numai și numai împlinirea datorinței supreme, ce Î-a impus-o dumnezeescul Întemeiator al bisericii, Christos, prin cuvintele: „Pasce mieluseii mele, pasce oile mele“, prin urmare dorința și silința de a readuce pe cei rătăciți la staulul oilor, care e supus puterii lui Isus Christos, supremului păstoriu al sufletelor“.

Spre ajungerea acestui scop Sfinția Sa a aflat de bine a depinge spre privirea tuturor icóna adevărată a bisericii, pentru ca fiii ei să o cunoscă și să o iubească și mai mult, cei ce mai virtos fără vina lor se află a fară de dînsa, să se pótă rentórce în sinul ei, ér toți cei alaltî vędându-i frumsețile, perfecțiunile și grațiile, să o pótă asemenea recunósce de unica corabie, în care dat este némului omenesc a scăpa din potopul acestei lumii.

Cât de minunat și-a împlinit Sfinția Sa acest propus, pótă să mărturisescă tot omul, care nepreocupat, fără prejudețe, cu liniște și cu observare și meditare obiectivă a cetit-o.

Sfinția Sa începe cu a aręta și a revoca în memorie *faptul întemeiării* unei societăți religioase prin însuși Dum-

nezeu, care pentru a răscumpăra némul omenesc s'a făcut om, ca în firea omenescă prin om să răscumpere pe om. Arată apoi, cum a lăsat Isus Christos, ca lucrarea de răscumpărare inaugurată de Dinsul să nu înceteze, ci să se continue până la capetul vécurilor prin o societate, pe care a numit-o *biserica sa*.

După aceste constatări înțeleptul Pontifice, în vederea faptului, că sînt mai multe societăți religioase, ce pretind a fi biserica lui Isus Christos, trece a aręta, care este și cum trebuie să fie biserica lui Isus Christos, trece va să zică la depingerea *firii*, ce trebuie să o aibă biserica cea adevărată a lui Isus Christos.

Partea acęsta a enciclicei e nu numai o operă de espuneri dogmatice, ci și o mare operă apologetică. În ea se arată nu numai firea, cu care Isus Christos a înzestrat biserica sa, ci se rętórnă tot o dată și părerile false ale celor alalte societăți creștine, ce nu trăesc în unire cu biserica Romei.

Dacă frații nostri neuniți ar învrednici de o serioasă meditație partea acęsta a enciclicei pontificale, ar fi imposibil, să nu recunósca, ce mult s'au abătut ei de la biserica strămoșilor. Și spre acęsta n'au de cât să pună pe un moment la o parte prejudețele, preocupările, ura, pisma și mai ales erorile supte de la protestanți, și atunci lumina adevărului nu va întărzia a le străluci.

Trebuie să o scie și frații nostri

neuniți, — căci se poftesc numai minte sănătósă, — că pentru a cunósce *firea* unei *instituițiune positive* e de lipsă a sci, ce intențiune a avut acela, care a întemeiat-o. Pentru a cunósce natura unei însoțiri industriale, comerciale ori de credit trebuie să cetim statutele, unde întemeiatorii și-au depus voința lor.

Ce este biserica? E o instituțiune *positivă* a Domnului nostru Isus Christos. Asta nu o pótă nega altul, de cât protestantul raționalist, care negă esistența lui Isus și negă prin urmare și faptul întemeiării unei biserici prin Isus. Cei ce țin în se a fi socotiți de creștini, cari pörtă numele lui Christos, aceia fără a-și da de minciună numele nu pot nega, că Christos ar fi întemeiatorul bisericii.

Ce este deci de făcut pentru a cunósce firea bisericii lui Christos? E limpede, că trebuie să se cerce, cum a vrut Isus să fie biserica sa.

Și de unde vom afla noi, cum a vrut Isus să fie biserica sa? Ręspunsul ér e la mână, — din învățaturile sale.

Și de unde putem noi cunósce învățaturile lui Christos? De sigur numai din istoria faptelor sale, din scrierile învățăcelor și din ale urmașilor acestora, va să zică din cărțile Testamentului Noú, din tradițiune, din actele martirilor, din scrierile sfinților Părinți, din monumente vechi, din decisiunile sinodale.

Etă ceea ce a făcut gloriosul nostru Pontifice. Fără de a adauge de

Feuilleton.

Epistolă pedagogică.

Scrișă de un nepedagog.

(Fine.)

2) A doua parte a culturii constă în *cultura inimii*. Singur numai cultivarea spiritului saú a înțelesului încă nu face cultura, căci omul dór nu e numai facultate intelectuală, nu e numai o mașină de cugetat. Ba cultura adevărată culminează chiar în cultura inimii și e mai indispensabilă de cât cea a înțelesului, și cultura acęsta a inimii și-o pótă însuși și omul de rînd și femeia sērăcută, lucrătorul cel ce geme sub greutatea muncii zilnice și mama cea mai împresurată de griji pentru a ținé casa și familia în rînd bun. Ba toți aceștia și-o pot însuși de fôrte multe ori într-o măsură mai mare de cât omul cel ce se cufundă în adâncimile scrierilor științifice.

Dar ce se înțelege aci sub inimă? De multe ori zicem, că unul e bun de inimă, ori că altul e rău de inimă ori că e om fără

inimă și așa mai de parte, dar o definiție deplin îndestulitoare a inimii a nevoe ai pútă să găsești.

Ceea ce e inima, pótă mai ușor să se simțescă, de cât să se spună cu cuvinte. Noi grăim une oria despre inimă pruncescă, bună oră când privim la o ființă, care pörtă în ochii sufletul său și pe limbă inima sa, la o ființă, carea nu scie, ce e vicienia, la o ființă, carea ne descopere internul său în tocmăi așa de ușor, pe cum un boboc se deschide gugulit fiind de razele blânde și calde ale sórelui. Dacă veți, să sciți, ce e inima, atuncia cercați-o la sufletele acelea venerande, cari sub pěrul alb-ca zăpada, sub sbirciturile feței și-au păstrat ochii lucitori ai pruncului, limpedimea tinerescă a frunții, interesul viu față cu tóte cele ce se petrec în jur de ele. În preoți moșnegi, a căror recreare a fost tot de una interesarea de necasurile și de bucuriile filor lor sufletești, în călugărițe de acelea, a căror viață întregă se petrece în a alina durerile sērăcilor, în o mamă, carea a esperiat, că fericirea căsătoriei constă în conștiința de a fi trecut prin cercări de ale sorții, prin jertfe și griji, în ómenii de aceia, cari în fața necasului altuia sciț să-și uite de durerea

proprie, în ómenii de aceștia cercați și învățați, ce e inima.

Dacă de la un om cu inimă bună se pretinde fire deschisă și preventivă și compătimită față cu durerile altora, atunci de altă parte falsitatea și vicienia lumii acesteia și mai pe sus de tóte egoismul sînt acelea, cari omórá inima. Om cu inimă nu e p. es. eruditul ori politicianul, cel ce resonéză despre tóte, cele ce nu se subordineză vederilor lui, și critiséză tóte părerile altora, dacă ele nu se unesc cu ale lui. Om cu inimă nu e comerciantul acela, a cărui prietinie se întemeiază numai pe egoism, și care face o față acrá, în dată ce un mușteriu al lui cumpără o dată și la altul. Ómenii cu inimă nu sînt aceia, cari nu o pot uita, dacă ore cine o dată nu i-a salutat ori le-a trecut onomastica nebagată în samă ori nu le-a reînpoiát o vizită. Ómenii cu inimă sînt din contră aceia, cari sciú, să se străpună în vederile noastre și în situația noastră, aceia, cari sciú, să simțescă împreună cu noi, să ne rabde slăbiciunile, să se veseléscă împreună cu noi, aceia, cari au o inimă deschisă pentru binele și necasul altora, aceia, a căror inimă bate pentru interesele altora cu aceeași căldură, cu care bate pentru interesele proprii. Asta,

la sine nimic, a frunzărit pagină de pagină monumentele înșirate arătând, cum a fost voința lui Isus Christos, ca să fie firea bisericii sale, anume, că a vrut, să fie *una și unică*, un singur trup mistic cu un singur cap, încheșat din o mulțime de mădulări prin unirea credinței, prin împărțășirea din acele-și tesauri de sfințenie și sub o supremă cârmuire. Tote aceste le-a arătat Pontificele suprem a fi voința lui Isus Christos privitor la firea bisericii sale.

Care se va putea deci socoti a fi biserica lui Isus Christos? E limpede, că numai aceea, care intrunesc condițiile toate puse de Christos bisericii sale. Dacă o *singură* condiție îi va lipsi, ea nu va mai putea fi socotită de biserica cea adevărată a lui Isus Christos. „Cel ce contrazice măcar și numai în un punct adevărilor primite de la Dumnezeu, acela în chipul cel mai adevărat a lăpădat de la sine totă credința, de ore ce nu voesce, să recunoască pe Dumnezeu, întru cât el e adevărul cel mai înalt și propriul îndemn al credinței: „În multe e cu mine, în puține nu e cu mine; dar în acestea puține, în cari nu e cu mine, nu-î folosesc cele multe, în cari e cu mine,“ ast fel grăesce Pontificele cu sfântul Augustin.

Și care dintre bisericile numite creștine intrunesc toate condițiile puse de Christos bisericii sale și admirabil espuse în enciclica Pontificelui?

Răspunsul ni-l dă sfântul Ciprian. El ne spune, că biserica Romei „e rădăcina și sinul de mamă al bisericii catolice, catedra lui Petru și biserica cea mai de frunte, de unde a isvorit unitatea preoțască“. Er sfântul Ieronim ast fel agrăesce pe Pontificele Damas I: „Grăesc cu următorii pescariului și cu învățacelul crucii. . . . Sînt însoțit Sfinției tale, adecă scaunului lui Petru. Pe pétra acésta sciū, că e zidită biserica.“

Permită-ne deci frații nostri iubiți, pe cari îi deplângem despărțiți de noi, să le vorbim cu sfântul Augustin: „Cap

și trup, acesta e Christos întreg; capul e unul născut Fiul lui Dumnezeu, trupul e biserica lui; mire și mirésă, unul în trup. Toți cei ce cu privire la el ca la cap nu consimțesc cu sfânta Scriptură, petrecă ei în toate locurile, în cari e biserica, totuși nu sînt în biserică. Și éráși toți cei ce cu privire la el ca la cap consimțesc cu Sfânta Scriptură, dar nu trăesc în comuniune cu unitatea bisericii, nu sînt în biserică.“

„Să iubim dar pe Domnul Dumnezeu nostru, să iubim biserica lui: pe acela ca pe tată, pe acésta ca pe mamă. Nimeni să nu zică: Eū adevărat că mă duc la idoli, cer sfat de la cei îndrăciți și vrăjitori, dar de aceea totuși nu părăsesc biserica lui Dumnezeu: sînt catolic. Te țin de mamă, dar ai vătēmat pe tată. Érá altul zice: Departe să fie de la mine, nu cer sfat de la vrăjitori, nu cerc pe cel îndrăcit, nu cerc profeții sacrilege, nu mă duc, să mă închin demonilor, nu servesc petrilor: dar totuși mă țin de partida lui Donat. Ce-ți folosesc ție, că nu ai vătēmat pe tată, cel ce răsbună vătēmarea mamei? Ce-ți folosesc, dacă mărturisesc pe Domnul, onorezi pe Fiul lui, mărturisești, că el șede de-a dreapta Tatălui, și hulesci biserica lui? . . . . Dacă ai avé vre un *patron*, căruia îi esprimi zilnic respectul tēu, dar ai grăi de rău pe *sofia* lui învinuindu-o cu o fără de lege, ore ai mai cuteza să intri în casa lui? Alipiți-vē deci toți cu o inimă de Dumnezeu tatăl și de Biserica mamă.“

Congrua. „Esztergom“ ocupându-se de regularea congruei publice următorii articol, care pare a fi inspirat:

„În sensul ordinațiunii conscrierea congruei decurge în țara întregă, ori cel puțin ar trebui să decurgă, căci aceea, că timpul a fost ales foarte rău, pe cum acésta s'a arătat deja o dată în foi, aceea acum o recunosc deja cu toții. Nicî aceea nu o negă

deja nimeni, că conscrierea congruei nu împedecă preoțimea parochială de la „agitațiile pentru partidul poporal“, căci până acum încă nu s'a ținut atâtea adunări de ale partidului poporal, câte s'a ținut chiar în zilele din urmă, și în adunările acestea partea cea mai mare o are preoțimea.

„Dacă semnele nu înșală, conscrierea rînduită abia va succede curēnd. Atăta se pōte privi de sigur, că pe terminul acela scurt, care s'a statorit, ea nu va fi terminată.

„Preoțimea primesce adecă în ziua de astăzi cu neîncredere bătătoare la ochi tot, ce vine de la guvernul acesta, chiar și aceea, ce privesce așa de aprōpe interesele cele materiale ale ei. Preoțimea nu pōte scăpa de grijea, că îmbunătățirea stării materiale a ei se va face cu păgubirea neatfînării ei.

„Și mărturisind sincer, grijea acésta nicî nu e fără de temeiu. Căci în un guvern, care le judecă toate din punctul de vedere al politicii de partid, nu te prea poți încrede. Numai zilele din urmă au dovedit din nou, că chiar și propunerile episcopesci încă le judecă din acest punct de vedere. Dar masa preoțimii astăzi nu ține cu partidul guvernamental și e mai gata a trăi în miserie de cât a-si jertfi neatfînarea.

„Dacă guvernul n'ar avé înaintea ochilor alta a fără de îmbunătățirea stării materiale a preoțimii, atunci n'ar face după o altă atarî dispoziții, cari strică starea aceea, pe cum e p. es. întregă politica bisericăscă, carea servesc și spre ruina materială a preoțimii.

„Cu toate acestea cestia congruei în ziua de astăzi a ajuns într'un stadiu, cât nu te poți feri de ea, și asta cu atât mai virtos, căci înmulțirea dificultăților ar provoca și compromitarea corului episcopesc; ér acésta trebuia să o înconjure ori care catolic și cu atât mai virtos preoțimea. Umilirea auctorității episcopesci servesc spre stricăciunea bisericii înse-și, căci acestea două nu se pot separa.

„Însă-și conscrierea, care decurge acum, încă nu nimicesce libertatea preoțimii, cu toate că ea se face cu conlucrarea oficiilor administrative. Conlucrarea oficiilor administrative e chiar de lipsă, căci au să se erueze multe date de acelea și să se că-

dle Budiū și dlor profesori, asta „este indispensabilă pentru acea pătură a societății, care e menită în viitor“ și ori când „a conduce destinele unei națiuni“. Eū încă am absolvat gimnasiul și mă pot mândri, că am fost tot de una școlar de frunte, și acum după un interval de vre-o două decenii de la terminarea studiilor gimnasiale vē pot mărturisi, că ar fi val de națiunea mea, dacă ar trebui, ca eū să conduc destinele ei cu ajutorul samedeniei de cunoștințe, pe cari mi-le-am câștigat în decursul celor opt ani gimnasiali, pentru ca apoi să le uit în toiu vietii. Și așa vor pute zice aprōpe toți, cei ce at absolvat gimnasiul.

Dați deci tinerilor cunoștințe, căci ele sînt bune, dați-le cât de multe, dar nu vē uitați a le cultiva și inimile. Adevărat, că cultivătōrea cea mai bună a inimii e mama. Din familie, din crescerea bună, ce se dă pruncilor în casa părintescă, se desvōltă în tifa asemenea unei rose, ce se desvōltă din tufa cultivată de mēna îngrijitōrea a grădinarului. Dar apoi școlă nu are ore să continue crescerea aceea, pe carea pruncu a primit-o în casa părintescă? E grea chemarea învățatorului, și nu în zădar se zice, că „quem dii odere, paedagogum facere“. Dar dacă chemarea învățatorului se mărginesce numai la îndoparea crerilor pruncului cu declinațiuni

și conjugatiuni, cu consecutio temporum și cu ablativus ori genitivus absolutus, cu formule algebrice și cu sinus și cosinus și cu alte multe de acestea, atunci — eū m'asî sili a propune cât se pōte de limpede, cele ce am să propun, așî împărți apoi după merit eminentele, primele și secunde — așî afla, că — nu e pe lume slujbă mai cu tignă ca slujba învățatorului.

Dar apoi să sciți, că o cultivare bună a inimii nicî închipui nu se pōte fără de religia creștină, nu numai învățată în teorie, ci deprinsă și vie. Dacă din crescere lipsesc religia acésta, atunci lipsesc idealul adevăratei culturi a inimii, căci idealul acesta e Christos. Și dvōstre ce ați făcut cu idealul acesta? L-ați alungat chiar și de pe păreții școlilor, de pe păreții unor școli confesionale!

Dar să mă întorc la cultura, ce se câștigă pe basa limbilor și literaturilor clasice. Christos a venit în o lume, care s'a învechit și în lăuntru s'au cuprins de putrejune, în o lume, a cărei bōlă de căpetenie era egoismul, în o lume, carea nu mai avea nicî cea mai mică idee despre cultura inimii. Se îmbuldiau la el sērăcii și bolnavii, cari în sfârșit au găsit o inimă compătimitōrea, pe un om, care avea inimă. Se îmbuldiau la el pruncii, a căror inimă era încă curată și nu era încă otrăvită de suflarea ciumōsă

a unei lumi, carea trăgea de mōrte. Și ori care se apropia la Christos, simția, ca și cum o primăvară nouă ar fi intrat în inima lui și ar fi făcut-o, să învieze.

Cultură de inimă, adevărată cultură de inimă pōte să fie deci numai acolo, unde locuesce școala și înflorește viața creștinăscă; adevărată cultură de inimă lipsesc acolo, de unde au alungat pe Christos, unde zădărnicesc rōdele învățării lui, și în locul Evangheliei lui propovednesc numai evangelia cea rece și sēcă a științei ori pe cea destructivă a necredinței. De aceea stăpānesc o recelă așa de ghețōsă în lumea modernă, și de aceea e omul așa de străin deapropelul sēu în lumea acésta, și nu găsesci într'însa încrederea omului în deapropelul sēu.

Așa dar voi, cari ați luat asupra-vē chemarea de a cresce tineretul nostru, mai aduceți-vē aminte și de inimile tinerilor și nobilitați-le cu ajutorul religiei creștine.

3) A treia parte a culturii e *formarea voinții*, carea are apoi de urmăre *formarea caracterului*. De cultivarea voinții pedagogia modernă, pe cum se deprinde ea și în școlile nostre medii, se ocupă mult prea puțin și asta din simpla causă, că pedagogia modernă nu prea pricepe, ce înșamnă a cultiva voința. Urmarea e apoi, că una din bōlele cele mai grele ale vécului nostru e slăbiciunea voinții

știgate multe atestate de acelea, a căror erurare și câștigare ar fi absolut cu neputință fără de conlucrarea oficiilor statului.

„Conscrierea nu e alta fără numai pregătirea congruei. Ceea ce ar periclita libertatea bisericii, e procurarea sumelor de lipsă, întregirea beneficiilor, și ce e lucrul cel mai de căpetenie, asignarea, esolvirea sumelor, cu un cuvânt administrarea lor. Dacă toate acestea s'ar face așa, cât guvernul să albă puterea de a asigna ori denega congrua așa, pe cum au făcut-o la timpul său în Germania, ori pe cum o fac și astăzi în Franța, atunci declarăm înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, că atare congrua nu ne trebuie.”

„Preste tot congrua are să se dea beneficiului, era nu beneficiatului. Dacă deci ore cine dobîndesce beneficiul, și episcopul îl și introduce într'insul în chip legal, atunci el și folosește beneficiul, ori îl este guvernului pe plac beneficiatului ori nu. Congrua nu i-se poate reține, el nu poate fi lipsit de ea, până când poșede beneficiul. Cel ce în sensul canoanelor a încetat de a mai fi beneficiat, numai acela poate să pîrdă congrua, și nimeni altul. Dacă congrua se contemplantă ast fel, atunci o primim, alt fel nu.”

„Căci așa, pe cum mai ales în zilele noastre se poate întâmpla foarte ușor, ca pe ore cine să-l denunțe la guvern, și guvernul apoi să-i potă detrage ajutorul, o atare congrua nu ne trebuie.”

„Regularea definitivă a congruei n'ar fi iertat, să se despărtescă de autonomie. Părerea noastră e deci asta, că conscrierile ar trebui să se gătască, de și nu până la terminul statorit, căci acesta e scurt și și altminteră nepotrivit, er apoi ar trebui ca oamenii să se apuce de organizarea și înființarea autonomiei. Comisia congruei ar sevăși pertractările ulterioare în consonanță cu autonomia, er autonomia ar administra fondul congruei și ar asigura neatîrnarea preoțimii.”

„Ministrul cultelor a declarat, că anul de față nu e potrivit pentru convocarea congresului autonom. Bine, concedem, că e așa.”

„Atunci să termine deci în anul acesta lucrările pretinse prin conscriere, er apoi să

convôce autonomia și în contelegere cu ea să continue pertractările ulterioare.

„Er noi să ne încredem în cuvintele primatului, care rînduind în arhidieceasa de Strigon conscrierea a asigurat preoțimea, că nu se va învoi în nimica, prin ce s'ar periclita neatîrnarea bisericii și a preoțimii.”

„Spre liniștirea spiritelor declar înainte,“ așa a grăit primatele către preoțimea arhidieceasă, „că după conscrierea venitorilor preoțescei dispozițiile, ce se vor face în interesul congruei, le voi primi numai așa, dacă ele nuse împotrivesc legilor canonice, drepturilor episcopesci și neatîrnării preoțimii.”

În ce chip fac „ortodoxii“ proseliți. — Cetim în „Germania“: „Situatia uniților în Rusia sub domnia noului țar până acum nu s'a îmbunătățit. Adevărat, că în dată după ce Nicolae II s'a urcat pe tron, câtor va uniți, cari fuseseră esilați în guvernamentele Cherson și Tauria și avea să isprăvescă a casă nisce afaceri urgente, li-s'a conces a se întorce a casă. Dar poliția s'a îngrijit de aceea, ca petrecerea în patrie să li-se amărăscă. Poliția s'a îngrijit cu deosebire de aceea, ca ei să nu cerceteze vre o biserică catolică, era după ce a trecut timpul, care li-s'a conces pentru isprăvirea afacerilor sale, ei au trebuit să se întorcă era în locul de esiliu. Nicî chiar în Podlachia, în ținutul clasic al asupririi celei mai crudele a uniților, încă nu s'a întors starea lor întru nimica spre mai bine. Ori ce afirmare a vieții catolice li-se opresce uniților și acum ca și mai înainte. Dispozițiile cele ce au emanat în direcția acesta, se disting prin asprimea lor cu adevărat draconică. Așa se pedepsesse cu esilare p. es. purtarea de scapulare și intrarea în confraternitatea Inimii lui Isus. Cu atât mai mișcătoriu e a vedé, cum uniții în butul asupririi, ce-i apasă, țin cu fidelitate neclătită și tare ca stîncea la credința sa și la obiceiurile catolice și nu cedeză nici chiar forței. Popii, strajnicii săi polițiștii și primarii au ordinațiunea cea mai severă de a băga de samă, ca uniții să nu cerceteze biserică catolică, să nu se mărturisescă și a. m. d., și aceștia totuși află căi și mijloce pentru

a-și împlini datorințele religioase. Pe prunci săi îi botéză înși-și, pe morții săi îi înmormînteză înși-și și căsătoriile le închie înaintea vre unui preot catolic în Galiția, unde merg une oria între greutăți și primejdii nespuse. După datele oficiose sînt acum în Podlachia ca la 12,000 de căsătorii de acelea, cari pîrtă numirea oficiosă de căsătorii Cracoviane. Își pôte închipui omul, cât de mare e presiunea, ce o deprind popii rusesci pentru a îndupleca părechile cununate ast fel, ca ele să se mai cunune și în biserică neunită. Și oamenii aceștia totuși rămân statornici. Pe uniții îi leaă la gônă ca pe nisce sêlbăticiuni, dacă ei fac încercarea de a-și împlini datorințele de catolici. Și ei totuși nu se clatină. În sêrbătorile, cari le țin catolicii de rit latin în ziua hramului bisericii, oficiali anume rînduiți grijesc, ca nu cum va să între vre un unit în biserică. De unăzi cu un ast fel de prilej strajnicii au prins în Lazajik trei uniți și i-au maltractat în chipul cel mai îngrozitoriu. Și uniții totuși nu se înfrică, ci fac une oria un drum de mai multe miluri, numai pentru ca să potă fi de față la o liturgie catolică. În timpul din urmă era s'au întâmplat câte va violentări grosolane de ale uniților. Aprôpe de Wlodawa polițiștii au oprit un conduct funebral, care ca de comun s'a ținut în timp de nôpte; țeranii n'au ascultat de porunca strajnicului de a îngropa pe mort prin un popă neunit, și când strajnicul a recurs la forță, s'a născut o luptă înfuriată, care s'a terminat cu învingerea țeranilor. Pe strajnic l-au bătut bine, er pe mort l-au înmormîntat la câte va zile după aceea în cimiterul unit catolic. În un alt cas poliția a descărcat puscile pentru a împedea înmormîntarea mortului, dar nici așa nu a putut să abată de la propusul lor pe uniții tari în credință, și așa mortul s'a îngropat în cimiterul catolic. În școli, cari sînt foarte slab cercetate, popii neuniți cresc pe tineri în ură împotriva bisericii catolice făcend de rîs obiceiurile și instituțiile ei. Pe scurt, uniții n'au nici un teren al vieții publice, pe care s'ar puté mișca liber. Și ei totuși rămân credincioși. Onore bravilor luptători ai causei catolice, pentru care ei nu se înfrică de nici o jertfă și de nici un necas!”

„Si vis pacem, para bellum.“ Scumpul nostru frate „Tel. Rom.“ se întrarmeză de luptă. În numărul său din 4 a c. publică un articol cu inscripția „Să ne apărăm!“ și într'insul zice între altele:

„Tot, ce am dobîndit în decursul vécurilor, se refere la existența lăuntrică a bisericii noastre. Avem o organizație constituțională, care — între împrejurări normale — menține ordinea internă morală și intelectuală în biserică și credincioșii ei. Avem în virtutea acestei organizații un cap al bisericii, două corpuri legislative, preoți și învățători, cari toți împreună au sfîntul obligaмент a dirige în armonie destinele bisericii. Avem și fondurile noastre bisericesci, cari menite sînt a cimenta organismul bisericii și a-l hrăni. Dar dacă cu toate aceste nu putem afirma, că sîntem atât de tari, în cât să stăm pe nivoul demn al organizațiunii noastre, dacă cu toate aceste lipsesce în multe locuri din sinul credincioșilor iubirea caldă recerută și entuziasmul pentru biserică și instituțiunile ei, — primele cerințe, cari asigură basa solidă de existență a bisericii în viitor, —

Și asta e un lucru foarte firesc. Singur numai puterea religiei și mai pe sus de toate cea a religiei creștine e în stare, să cultive voința, cum se cade, er apoi știut este, că pedagogia emancipată a vécului nostru nu prea vre să scie despre religia creștină.

Eu unul așa aflu, că mijlocul cel mai potrivit spre cultivarea voinții sînt poruncile lui Dumnezeu și ale bisericii și acea învingere de sine, carea rezultă din împlinirea acestor porunci. Cel ce se silence din totă inima, să trăescă amésurat poruncilor acestora, acela va găsi direcția cea singură bună pentru activitatea voinții sale. El nu va scăpa espresii moderne bolnăviciose de ale voinții, nici cuvinte de desperare și gânduri de sinucidere, el nu va suferi de drôea aceea de bole moderne, de cari timpul nostru e așa de bogat, și cari isvorese toate numai din voința stricată.

Slăbiciunea voinții și lipsa de cultură a voinții sînt una din dovețile cele mai de frunte despre descreschinarea societății noastre. Fără de puterea morală a religiei firea noastră rămâne lăngedă și leneșe, er voința slabă și schimbăcioasă. Cât de pitici sînt oamenii moderni în raport cu caracterele eroice de odinoră, de pe când popôrele se alipiau cu tot sufletul de biserică și de religie! Cât de des ne schimbăm, cât de des își schimbă conducătorii nostri politici și jurnalele noastre, acești

îngropători ai caracterelor, voința și părerea! Nicăiri o țintă hotărîtă, nicăiri o lucrare consecventă. Ei toți au perdit calea și cărma și alergă pe căi rătăcite și se aruncă după toate fantômele. Voința li-se clatină, și caracterul le e turbure.

Asta e rezultatul, care-l vedem, că-l are creșterea în școlile noastre moderne. Îi lipsesce acestei creșteri temelul acela solid, care-l oferesce numai creștinismul, și-i lipsesce, pentru că creșcătorii nu vor să scie de nici o înfrîntă a creștinismului asupra creșterii, ei aplică o pedagogie, careia ei îi zic emancipată, carea înse în realitate e desfrînată.

Și acum putem să și definim cultura. Ea e raportul potrivit și funcționarea armonică a înțelesului, inimii și voinței sau firea disciplinată a engetării, simțirii și voinții. Idealul suprem al acestei culturi armonice și bine rotundite e însuși Christos. Acest ideal ar trebui să-l aibă pururea înaintea ochilor pedagogii nostri. Dar ei nu o fac acesta, și de aceea privesc ei inima omului numai de centru al circulației sîngelui și îndopă creștii omului fără de nici un sistem cu tot, ce pôte încăpe într'înși. Pe lăngă o atare creșcere inima tinerilor rămâne desșertă, er înțelesului îi lipsesc aripile, cu cari să se deslipescă de glie și să se avînte spre ceri.

trebuie să mărturisim, că avem foarte puțin. Avem un trup complet și frumos, căruia înseși lipseseră în multe membre sucul vieții.

„Dușmanii noștri sînt leghion. Și ei nu consideră și nu se înfricoșează de organizațiunea noastră, căci aceea nu este atât de asigurată, în cât să nu pótă fi atacată și încălcată; cu mititelele fonduri, de cari dispunem, nu putem să ne făurim nici macar armele de lipsă în contra lor. Evident înse, că noi ținînd la biserica noastră, și la interesele ei, trebuie să căutăm mijlocele de apărare, trebuie să căutăm a pune stavilă înaintării rîvnitorilor și nesățioșilor dușmanii și subminătorii.“ —

„Era în numărul din 6 a c. într'un articol cu inscripția „În contra cui?“ spune, care e dușmanul cel mai periculos:

„Cu naționalitățile nemagiare biserica noastră actualminte nu are să se lupte, sau dacă da, sînt casuri sporadice. Sînt înse confesiunile, față de cari în deosebii trebuie să ne fie îndreptată atențiunea, și între ele se distinge una, confesiunea catolică, care din nouă dă palpabile semne de intoleranță.

„Dintre toate confesiunile ne-am dușmănit mai mult cu această. Ea a isbutit prin unelțirile ei a ne desbina, a descărca acest blăstem asupra națiunii noastre și a încercat și de atunci încôce cu ori ce prilej a ne slăbi. Acastă confesiune își face trebșorele în ascuns, căci dispune de atari însușiri, și ne este prin urmare ca dușman ascuns și secular cu mult mai periculos de cât toți celalalți.

„Papa Leo cel bătrân și-a rostit din nou dorințele sale țesute de aviditate și egoism, cu mâna-l slăbită vre, să clătine și zidurile altor biserici, el vre, să trecă în purgator ca stăpănitor preste o lume fără margini, în care lume și noi cu biserica noastră națională-română să formăm un oas frumos. De visurile imbecile și iluzile de sinamăgire a bătrănelului nu ne este témă, ba trecem zimbînd preste ele; nu putem înse trece indiferenți preste faptul, că confrății noștri, biserica română „unită“, își asimilază și apropriează așa de fără nici o rezervă toate acele dorințe, se încălțesce de ele așa de preste măsură pășînd ast fel fățîș în seria dușmanilor noștri.

„Sciam noi ceva despre o aversiune nutrită de biserica suroră în contra noastră, sciam de dorințele celor din jurul ei de a căuta certy istorică și dogmatică, de dorințele de a provoca conflicte locale în poporul desbinat, — tot calități însușite prin influința bisericii catolice, dar am tăcut la toate. Scoși înse din paciența și indulgența avută până acum în deosebii din considerațiunii pentru liniștea în poporul nostru și așa destul de agitat, dar ajunși la convingerea, că tăcerea este în absolutul defavor al bisericii noastre, declarăm, că nu vom mai tăce, ci ne vom face datorința de intransigenți apărători ai bisericii noastre.“ —

Să spunem și noi, ce gândim vędînd svrcolirile acestea :

Până când fruntași de ai bisericii „ortodoxe“ ca Goldiș lovesc în față cu atata necruțare credința „ortodoxă“, — și de aceștia tot de una vor fi destui, — fără ca dnii de la foile române „ortodoxe“ să cuteze a-i reprobă, — și asta tot de una va fi așa, — până atunci „cel ce locuesce în ceriuri, va ride de dînsii, și Domnul va batjocori pe ei“ vędînd, cum „boierii s'au adunat într'una asupra Domnului și asupra Unsului lui“.

Revistă bisericescă.

Din Patrie.

Protestanții, cari pururea au spriginit pe liberali și au aplaudat reformele politice bisericesci, acum se înfioră de efectele acestor reforme. Poporul lor îndopat cu maxime liberale se declară de neconfesional și în parte trece la Nazarenii. Rēul acesta l-a constatat mai de curēnd sinodul Protestanților din Csanád-Csongrád. Nici un creștin nu se mai însufleșesce pentru reformele bisericesci, a fară de demnul succesor al lui Silviu Rezei, Cuvioșia Sa Goldiș, care în discursul de program insistă pentru observarea legilor celor nouē și salută cu bucurie matriculele de stat.

Roma.

Sfinția Sa Leo XIII a numit delegat Apostolic în Statele unite din America nordică pe priorul Agustinian P. Sebastian Martinelli.

Catolicii credincioși italienii vor ține la tómnă un congres antimasonic în Trient. Comitetul central pentru aranjarea congresului a fost în zilele trecute la Sfinția Sa, care le-a lăudat intenția și a zis, că e un bun presemn ținerea congresului în acel loc, de unde biserica și-a primit ore când putere nouă spre a lupta în contra necredinței. Sfinția Sa a promis, că nu va întrelăsa nimica, pentru ca congresul să succedă splendid.

Anglia.

Ablegații catolici ai camerei engleze s'au grupat în partid deosebit. Sînt 64 la număr din toate părțile regatului britanic. Programul noului partid va apăre în curēnd. Acēsta încă dovedesce, că catolicismul în Anglia nu crește numai estensive prin numărósele convertiri, ci și intensive validăndu-se în viața publică de stat.

Revistă politică.

Afaceri interne.

La congresul notarilor, care s'a deschis Luni în Budapesta, ministrul Perczel a declarat, că guvernul are de gând a așterne dietei de o dată proiectele de legi despre administrarea comitatensă, despre reformarea orașelor și a comunelor și despre procedura disciplinară. Reformele acestea de și sînt urgente, totuși nu pot fi pertractate de dieta actuală, care espiră cu 17 Febr. 1897.

Juriul de onore al ministeriului de rășboi comun a lipsit de rang pe generalul de honveđi în retragere Huberth Andor din causă, că acesta a provocat la duel pe superiorul său br. Fejervary ministrul de honveđi, fiind că acesta l-a insultat în un discurs ținut în dietă.

Huberth a presidat la timpul său juriul de onore, care a declarat, că redactorul lui „M. All.“ Szemuecz nu-și perde rangul de ofițer, de și a fost condamnat în un proces de presă pentru delictul de lesa maiestate. De aici s'au escat toate neplăcerile lui Huberth. Casul era va provoca scene în dietă.

România.

Restabilindu-se raporturile diplomatice între România și Grecia, guvernul român a trimis ca reprezentant în Grecia pe dl Bengesc, era guvernul grecesc a trimis la Bucuresci pe Cleon Ranghabe, care în 31 Iuliu a fost primit în audiență de regele Carol.

Regele în 4 a c. a plecat în străinătate. În Viena a primit în audiență pe contele Goluchowski.

Franța.

În 4 a c. mergēnd presidentul republicii Faure în St. Malo, un individ s'a pus înaintea trăsuri lui Faure strigānd: „Pera presidentul! Trăescă Orleanii! Trăescă regatul!“

Țarul va cerceta în Decembre Parisul și va rămāne acolo 2—3 zile.

Turcia.

Deschiderea adunării naționale în Creta nu a putut pune capet turburărilor. Comitetul revoluționar continuă agitațiunea și a provocat pe reprezentanții creștini, să nu mai participe la lucrările adunării naționale. Revoluționarii doresc scuturarea jugului turcesc. Spre acest scop întrețin legături cu comitetul din Atena, prin mijlocirea căruia li-se trimit bani și munițiune. Turcii la rindul lor repeșesc în Creta crudelitățile față cu poporațiunea creștină. E vorba, că puterile europene intenționază a bloca țermuri Cretel, prin ce s'ar tăia legătura revoluționarilor cu străinătatea, dară și cu Turcia. Blocarea e desastroasă pentru insurgenți și umilitóre pentru guvernul turcesc și pentru aceea nu e dorită de nici una din părțile interesate. Anglia se pare, că încă e inimică blocării. Este cert înse, că cestiunea Cretel Turcia nu o pôte rezolva, și întrevenirea puterilor europene este necesară în interesul păcii și a umanismului.

Bandele organizate în Grecia și trecute în Macedonia, pe cum se anunță din Constantinopol, în mai multe locuri au fost înfrante de cătră armata turcescă. Turcii au de gând, să organizeze trupe indigene de Albanezi spre a combate pe insurgenții Greci și Bulgari.

Din Belgrad se anunță, că de și Sērbia nu este de aproape interesată în cestiunea Cretel, totuși guvernul sērbesc nu pôte rămāne indiferent față de eventuala anexare a Cretel la Grecia.

Raport general

al Societății de lectură „Inoc. M. Clain“ pe anul scolastic 1895/6.

A) Partea generală.

On. Soc.! Sînt 32 ani de când antecesorii noștri alumi ai acestui Seminar au fundat acēstă Societate de lectură sciind apreția ajutoriul considerabil, ce-l subministră ea pentru cultivarea morală-intelectuală a membrilor săi. Conduși de devisa

Uniți să fim în cugete,

Uniți în Dumnezeu,

au lucrat cu însuflețire și zel sacru pentru întărirea și înflorirea ei; și rezultatul muncii acesteia e, că arborele fraged sădit înaint

de acesta cu 32 ani a crescut, s'a dezvoltat frumusele și astăzi își dă și-și împarte ródela sale dulci și binefăcătoare tuturor cultivătorilor săi.

În cele următoare dăm un raport scurt despre mersul afacerilor Societății noastre din anul școlastic, la al cărui sfârșit ne aflăm.

Înregistrăm în locul prim cu deplină satisfacțiune, că Escelența Sa bunul nostru Mitropolit primind preagrațios sub sentul Său mica noastră Societate i-a asigurat dezvoltarea și înflorirea pe viitor. Deja în anul acesta, de și alte afaceri mai momentose și mai urgente i-au reclamat atențiunea și activitatea, totuși n'a întârziat a-și manifesta îngrijirea Sa părintească față de societatea noastră, și sperăm, că și pe viitorii ajutoriul moral și material al Escelenței Sale va fi primul factor al progresului acestei Societăți, pentru ce nu vor lipsi rugăciunile ferbinti ale membrilor ei către tronul dumnezeesc, ca de acolo să-i fie răsplătite aceste binefaceri.

Nu putem să nu amintim la acest loc și ajutoriul, ce ni-l a prestat în diferite afaceri conducătorul Societății noastre Cl. domn Dr. Vasiliu Hossu prin sfaturile sale înțelepte, pentru cari primesc și cu această ocaziune sincerile noastre mulțămite.

Comitetul Societății ales în ședința constituantă din anul trecut a fost completat în ședința primă ordinară alegându-se de notar al ședințelor dl Victor Macaveiu cl. an. I.

N'a rămas înse comitetul ast fel constituit, căci dl secretar Georgiu Meseșan încă în aceeași ședință și-a dat abdicerea înlocuit fiind prin dl Valeriu Giurgiu cl. an. IV. Tot atunci a abzis și redactorul foii „Furnica“ dl Valeriu Bugner înlocuit fiind prin dl Amos Frâncu cl. an. IV. Alte schimbări nu s'au făcut în comitet.

Societatea noastră a ținut în anul acesta 18 ședințe, dintre cari 6 ordinare, 5 extraordinare, 6 literare și 1 constituantă. În ședințele ordinare și extraordinare s'au desbătut afacerile curente de administrație ale Societății. În cele literare s'au cetit operatele incurse la fôea „Furnica“, care în estan a apărut în 36 numerii. Cuprinsul ei îl formeză 46 operate, dintre cari 35 au fost prose, ér 21 poesii. Tot în ședințele literare s'au declarat 19 poesii.

În ședința constituantă ținută în 4 Maiu a. c. s'a constituit comitetul Societății pentru anul școlastic 1896/7 în modul următor: Președinte Michail Ilieș cl. an. III., vicepreședinte Emiliu Sabo cl. an. II., secretar Demetriu Racoțan cl. an. III., casar Iuliu Pop cl. an. II., controlor Eugeni Pantea cl. an. I., arhivar Emiliu Măcelariu cl. an. II., bibliotecar Nicolau Racovițan cl. an. I. lăsându-se alegerea notarului pentru ședința I. ordinară din anul venitor. Amintim tot o dată, că în ședința III. ordinară din 17 Dec. s'a hotărât în sensul statutelor ținerea unei ședințe festive, care s'a fixat pe ziua de 25 Maiu, când se va serba aniversarea sosirii Escelenței Sale Dr. V. Mihályi în Blaș spre a-și ocupa scaunul arhiepiscopesc.

Biblioteca Societății s'a înmulțit în anul acesta ca un număr frumos de opuri. Mare parte dintre aceste au fost procurate pe spelele Societății la propunerea unei Comisiuni anume alese spre acest scop. Celea mai multe înse ne-au fost donate, ceea ce cu plăcere notăm aducând și pe această cale

mulțămitele noastre tuturor persónelor și corporațiilor, cari în modul acesta și-au manifestat generositatea față de Societatea noastră, pe cum și tuturor redacțiilor, cari au binevoit a ne gratifica foile ori revistele lor.

Cu specială recunoștință datorim Rssimului domn S. P. Mateiu canonic mitropolitan în Blaș, care ne-a donat în anul acesta 213 opuri în 310 tomuri și în 326 volumuri, cari la dorința-i proprie dimpreună cu donațiunile de mai înainte se administreză separat purtând numele „Donațiunea Mateiu“; asemenea și Academiei Române, care ne-a donat în estan 26 opuri în 39 tomuri și în 39 volumuri.

Simțindu-se necesitatea unei noue organizări a bibliotecii, s'a ales încă în ședința I. ord. o comisiune de 8 membri, care după o muncă diligentă și-a finit deja lucrările de organizare așa, în cât biblioteca noastră se află acum în cea mai bună ordine. În decursul anului s'au compactat o mulțime de opuri, ér cele superflue s'au vîndut pe calea licitațiunii între membrii Societății. Ast fel biblioteca noastră constă cu finea acestui an din 1497 opuri în 1965 tomuri, 1865 volumuri și 65 fasciculi.

Cassa Societății încă arată un îmbucurător crescîmint, deși venitele ei se restrîng la interesele după modestul capital elocat și la taxele de membru. Cu regret constatăm înse, că se află încă și acum între foștii membri ai Societății de aceia, cari nici până acum nu și-au solvit sumele împrumutate. Dar cu atât mai mare plăcere aducem tributul nostru de recunoștință tuturor binefăcătorilor Societății noastre din anul acesta, între cari numerăm: „Economul“ instituit de credit cu 15 fl., M. O. D. Georgiu Bărbat cu 5 fl., N. N. cu 2 fl., Dl. N. Boca cl. an. III. 3 fl. 50 cr., Dl. Iuliu Pop 3 fl. 10 cr.

Averea în bani a Soc. cu finea acestui an este 1049 fl. 94 1/4 cr.

Arhivul Societății organizat încă în anul trecut se află în cea mai bună ordine, cuprinzînd toate actele, ce se referesc la Societate, întru cât se află de la întemeierea ei.

Archivariul mai administreză și publicațiunile Societății noastre, din cari se mai află:

„Epistole către un preot tinér“ partea I. 227 esemplare,

„Epistole către un preot tinér“ partea II. 528 esemplare.

„Pregătire la mórte“ 314 broșurate și 25 legate în lux.

„Duch muscălesc“ 513 esemplare.

Când Societatea noastră a luat inițiativa ăstor fel de publicațiuni, a avut în vedere cultivarea literaturii în ramul bisericesc, care la noi la Români până acum putem zice, că e numai în fașe. După ce înse mijlocele materiale nu-i permit, ca în fie care an să edea vre un op, mai ales după ce întreprinderile de până acum nici chiar din partea preoțimii nu au fost spriginite, pe cum s'ar fi așteptat, de aceea publicarea o va continua, numai după ce va fi materialmente mai bine asigurată.

În urmă facem cunoscut, că proiectul de statute lucrat și primit de către On. Societate încă în anul trecut este aprobat de către Ven. superioritate, și nu preste mult va fi aprobat și regulamentul intern așa, în cât pe anul venitor vor puté intra ambele în vîgóre.

(Va urma.)

Avis.

Onorații Domni, cari doresc a participa la adunarea generală a „Asociațiunii Transilvane“ convocată pe 27 și 28 August a. c. st. nouă la Lugoș, se aviséză:

1. Cumcă locuitorii români din Lugoș au pus la dispozițiunea comitetului un număr considerabil de cuartire pe durata adunării. Aceste cuartire sînt gratuite.

2. Comitetul se va îngriji de a rezerva pentru cei ce doresc a locui în hotel, și la hotele odăi corăspundătoare. Domni, cari reflectéză la locințe în hotele, au să le solvéză singuri.

3. Toți domni, cari reflectéză la îngrijirea comitetului pentru încuarterarea lor, sînt rugați a se adresa cel mult până în 20 August a. c. st. nouă la Dl Dr. Iacob Maior medic în Lugoș, președintele secțiunii de încortelare.

Lugoș în 6 August 1896.

Comitetul aranjator.

Mulțamită publică.

Subsemnatul fiind că sub pondul durerilor nu sum în puséțiune a mulțami deosebit tuturor binevoitorilor și amicilor, cari saū prin participarea la actul funebral și-au împreunat lacrimile cu ale noastre, saū din depărtare prin adresele lor prețuite de condolință pentru pierderea neuitatei mele soții au picurat balsam vindecător pe ranele usturătoare a inimii mele și a familiei: deci primescă toți și tóte în acest loc, unde se îmbrățișeză simțurile, cugetele, suspinele și lacrimile noastre a fraților și surorilor de aceeași mamă națiune, espresiunea adâncei noastre mulțămite și recunoștințe, pentru că au avut nobleța inimii de a-și împleti suspinurile în cununa lacrimelor noastre.

Șimleul Silvaniei la 3 Aug. 1896.

Alimpiu Barboviciu

vicar for. gr. cat. eppesc al Silvaniei.

Noutăți.

Din Archidieceasă. On. Basiliu Folea, administrator parochial în Șilea magiară în protopopiatul Sănmărtinului, este numit paroch al Giulușului în protopopiatul Ernotului.

Concurs pentru parochie. S'a scris concurs pentru completarea parochiei Cernuc din protopopiatul Dergei cu terminul 31 August. Emolumentele: Casă parochială, șură cu 2 poieți, cotete, casă de servitori, celariu și fântână, porțiune canonică 8 jug. 1497⁰ arătoriu, 1 jug. 1480⁰ rit și finaț, grădină cu pomet de 1530⁰, cemetierul intern 1 jug. 890⁰, 90 zile de lucru, 90 metrete de cucuruz, venitele stolare.

Stațiune docentală. În Archidieceasă: Cu terminul 20 August: Stat. doc. din Șamșudul de câmpie (protop. Murășului) cu emolumentele: Salar 300 fl. și cuartir.

Societatea „Petru Maior“ a tinerimii academice române din Budapesta în urma unor denunțări tendențioase a fost pusă sub cercetare din partea auctorităților administrative, și activitatea i-a fost suspendată. Acum aflăm, că ministrul de interne a sistat cercetarea pornită în contra societății literare, și a permis, ca societatea să-și continue activitatea în sensul statutelor, dar cu aceea condițiune, ca ea pe viitor să nu se mai ocupe de lucruri politice.

Iubileu de 50 de ani al preoției. În 6 Iuliu Preaon. D. Ioan Hossu protopop al Coșocnei și-a serbat iubileu de 50 de ani al preoției și căsătoriei în cerc restrîns familiar. Preoții tractuali înțelegînd despre serbare au grăbit a-l felicita și a-i preda un dar comemorativ.

Medic român nou. În 27 Iuliu dl Romul L. Crăciun a fost promovat la gradul de doctor în medicină la universitatea din Viena.

† Nicolau Muntean, I Curator al Bisericii catedrale și parochiale din Lugoș și membru diriginte al senatului școlastic, a repausat în 2 August în al 67-lea an al vieții. În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Minciuni istorice
și diferite alte minciuni.

(Fine.)

Apoi mai continuă dnu de la „Tel. Rom.“:

Ne mai spune dl autor într'un loc în articolul său, că:

„Cu puterile Iadului s'au însoțit puterile omenescii dușmane românilor, fanarioți, Sârbi, Calvinii și Luteranii, și forțele aceste aliate au făcut tot posibilul, pentru ca să zădărnicescă reunirea (?) românilor ardeleni cu scaunul sfântului Petru, care unire se servise în anul 1700. Le-a și succedat, să abată o parte mare a acestor români de la „s. Unire“ și să nu-i scape din ghiarile sale și i-au ținut apoi încă în ghiară mai bine de un veac, adică până adânc în jumătatea cea dintâi a veacului nostru, când sedușitorii (?) în sfârșit le-a succedat a-și emancipa biserica macar în privință națională de jugul străin.“

Spunem sincer, că sîntem foarte mulțumiți cu această constatare din partea dlui autor, când însuși recunoaște, că și fără de a ne uni cu biserica „sfântului Petru“, ba fiind încă și persecutați din cauza aceasta nu numai cu forțe intelectuale, ci și brachiale, totuși ne-a succedat a ne emancipa biserica tocmai în privință națională, ceea ce biserica unită n'a putut face cu toate mijloacele intelectuale și materiale, ce le capătă de la papii de la Roma, dacă capătă ceva și spre acest scop.

Etă dar, că nouă celor „seduși“ ne-a succedat a ne emancipa biserica în privință națională de jugul străin; ba încă mai mult, nu numai în privință națională, ci și în cea administrativă, căci avem o biserică națională independentă de ori ce altă biserică avînd și legătură numai curat dogmatică cu cele alalte biserici naționale ortodoxe, până când biserica unită nu numai că nici prin legea statului nu e recunoscută de biserica națională, ci chiar și în cele administrative nu e independentă cu desevărsire față de biserica catolică din patrie, cu carea s'a unit, și a cărei cler și popor este unul dintre cei mai mari dușmani nu numai ai bisericilor, dar mai pe sus de toate ai intereselor noastre naționale preste tot. Și ce face biserica unită română pentru de a fi recunoscută ca biserică națională independentă? Tace și rabdă, căci răul e mult mai mare, de cât să și cuteze macar a se atinge de el pentru de a-l vindeca. Ba mai mult, clerul unit pare că tocmai vră, să împedecă această emancipare umblînd după congruă, numai ca cu atât mai mare să-i fie acest blid de linte.

Zic, foarte ne bucurăm, că acelor „puteri ale Iadului însoțite cu puterile omenescii“ le-a succedat a ne împedeca în mare parte „reunirea“ cu biserica „sfântului Petru“, și am putut fi „seduși“ în această privință.

Ne bucurăm nespun, că făcînd constatarea de mai la deal am făcut pe dnu de la „Tel. Rom.“, să trăsalte de bucurie, și nu vom, să le turburăm bucuria acesta. Numai avem totuși de a face câte va observări.

Întăiu și mai întăiu îndrăznim a observa, că biserica noastră, biserica unită română, dintru început și până în ziua de astăzi a fost tot de una emancipată în privință națională și așa nici n'a avut lipsă de a-și elupta o atare emancipare. Ea în privință națională a fost așa de emancipată, căt emanciparea asta a ei a desvoltat o forță expansivă, carea a trecut și munții și a avut partea leului și în emanciparea națională a Românilor de dincolo de munți. Biserica noastră caracterul său național nu

umblă să și-l asigureze prin legi de ale statului, prin legi, pe cari puternicii zilei le esecută, numai dacă vor, și până când le convine, prin legi, cari astăzi sînt, și mîne le-a perit și urma, ci și-l a asigurat și și-l asigurază neîncetat în inimile preoților și credincioșilor săi.

Biserica românească „ortodoxă“ e „independentă“? De cine? Dnu de la „Tel. Rom.“ ne spun, că „de ori care altă biserică“. Dar de puterea statului? — Era noi? Sermanii de noi sîntem atîrnători — de la cine? De nimeni altul a față de Pontificale Roman. Și ce însumă atîrnarea asta? Întrebați umbra preotului Macavei, întrebați pe părintele Lucaci și pe părintele Domide, dacă ei în anii din urmă ar mai fi preferit, să fie preoți ai bisericii „independente“ neunite de cât ai bisericii unite? Întrebați scaunul nostru mitropolitan unit, pentru ce a trebuit să rămână vacant atîta vreme, și scaunul episcopesc de Lugos, pentru ce e acum vacant de atîta vreme? De n'ar exista atîrnarea aceea a bisericii noastre de la Roma, vacanțele acelea ar fi scurte: scaunele episcopescii s'ar restaura la porunca guvernului cu persoane agreeate guvernului, pe cum s'a întimplat chiar de unăzi cu episcopia de Verșet a bisericii „independente“ sêrbesci. Paralela asta s'ar pute desvolta și mai de parte în chip foarte instructiv. Inse nu vom, să o continuăm, fiind că ar fi supărătoare pentru unele persoane singuratiche, ér noi fără de causă îndestulătoare nu voim să supărăm pe nimeni.

Clerul unit umblă după congruă? În starea materială ticăloasă, în care se află clerul nostru, firesce că i-ar fi binevenită o ameliorare a sorții lui materiale. Dar cum își contemplă clerul acesta ameliorarea aceea? Așa, pe cum a hotărît preoțimea tractului protopopesic al Gherlei în conferința sa ținută a treia zi a ss. Rusaliu a. e.: „Sîntem mai gata a renunța la ori ce ajutor, de cât a-l primi pe altă cale, de cât pe calea autorităților noastre superioare bisericesci.“ Și ce ținută observă în respectul ajutoarelor de la stat frații nostri „ortodoxi“? Să le-o spunem? Nu le-o spunem, căci dora o scie totă lumea.

Cele alalte enunțări cuprinse în cuvintele de mai la deal ale dlor de la „Tel. Rom.“ li-le cinstim, căci vom să terminăm. Dlor continuă apoi:

Ba mai mult, noi îi sîntem mulțumitori dlui autor și pentru bunătatea sa exprimată față de noi, când lasă, ca asupra noastră (românii ortodocși) „încă desbinați de Roma să lucre grația lui Dumnezeu“, și chemă numai pe credincioșii săi, să se gîndescă serios la aceea, cum ar pute ei să serbeze în chipul cel mai demn centenariul al doilea al sfîntei Uniri.

O mai convenabilă promisiune pentru noi nici nu ne-ar fi putut face în cazul de față. Numai de s'ar și ține de cuvînt, căci atunci multe rele ar pute să dispară dintre noi românii ortodocși și uniți.

Dar se vede, că numai forțat arată atîta bunăvoință față de noi, de ore ce e convins, că nici un ortodoc, ba chiar mulți și dintre românii uniți mai de parte vîdători nu se vor bucura la această serbare vîdînd înainte ranele, ce se vor deschide atunci din nou în sufletul și inima poporului român.

Se pare totuși, că dnu de la „Tel.

Rom.“ nu prea simțesc dureri în urma acestor rane, căci în dată pornesc în lume o glumă:

Dar, ca inițiatorilor acestei serbări să le fie bucuria deplină, pentru ce nu se pregătesc, să o serbeze de o dată cu milenii ungușilor, cu frații lor cei noi de cruce, cu cari s'au însoțit prin unirea cu biserica papistașă și s'au lăpădat de biserica lor strămoșească și unica biserică adevărată a lui Isus Christos, carea apără și esistența națională a poporilor? Diferență de ani nu e, căci anul unirii aflat de Dl. N. Densușan în Museul național din Bpesta la a. 1879, datăză deja din a. 1698, ér cești alaltți 2 ani nu împorță la serbarea unui act atît de „măreț“, și când la serbarea lui se pôte produce bucurie dublă?

Ce plin de spirit mai sînt dlor. Dar să-i lăsăm în convicția, că au reușit a face o glumă plină de spirit, și să vedem, cum sfârșesc dlor elucubrațiunea sa:

Ne-am ocupat pôte prea mult cu acest articol, dar prevîdînd ranele, ce se vor desface nefînd încă vindecate de ajuns în sufletul și inima poporului român, n'am putut tăce, ci ne-am făcut numai o datorință nu numai față de biserica noastră ortodocșă din nou atacată, ci față cu întreg poporul român.

Dureros, foarte dureros lucru, când frații nostri uniți se pregătesc a serbători ast fel de acte din istoria poporului român, cari numai zile de bucurie n'au adus preste acest popor; dureros, foarte dureros lucru, când frații nostri uniți prin ast fel de serbări atacă rane vechi și nevindecate încă în inima și sufletul poporului nostru român, în loc să se întorcă și să fie vii și ca românii adevărați și să evite cu deosebire azi ori ce ocaziuni de a produce nouă rane, când mai multă lipsă avem de buna înțelegere și ajutorul reciproc în luptele crâncene, ce avem a suporta în contra dușmanilor nostri milenari apărându-ne esistența și drepturile noastre naționale.

Și dacă totuși vor serbători ast fel de acte de tristă memorie pentru noi românii, ai căror urmări rele și azi le mai simțim, ortodocși și uniți de o potrivă, — nu pot, să zic de cât:

Flere possem, sed iuvare non.

Dixi et salvavi animam meam.

Sibi, în luna lui August 1895.

Un preot ortodox.

Ba bine că nu poți, să zici alt ceva! Nu ți-se sede, să plîngi și să desperezi, că nu poți ajuta. Dacă o dată te-ai hotărît, să citezi cuvintele s. Augustin: „Dixi et salvavi animam meam!“ atunci ție-ți puținea ostenelă și cercă, de vești, quid dixit s. Augustinus et salvavit animam suam, și vei afla, că el a zis: „Roma locuta, causa finita. Utinam finiretur et error!“

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

XIII.

Irod și magii.

În aceeași zi cătră sară, mai înainte de ce ar fi sîntit sôrele, pe trêpta cea mai de-asupra a scării, ce ducea jos la basenurile lacului Siloamului, mai multe femei erau cuprinse cu spêlatul de rufe. Fie care dintr'însele era în genunchi înaintea unui blid larg de lut. O fată, care sta în partea de din jos a scării, le ducea apă și cânta, până

ce umplea ulciorul. Cântarea era veselă și le ușura lucrul. Ele din când în când stău cu trupul adunat și răzimat pe călcâie și priviau la deal la castelul Ofel și apoi jur împrejur până la culmea, ce astăzi se numește „muntele smintelei“ și chiar atunci era luminată de lumina slabă a soarelui, ce-și lăsa rămas bun.

Pe când ele frecau și storcea rufele în blide, se opriră la ele alte două femei, pe care cu câte un ulcior gol pe umăr.

„Pace vouă!“ zise una din ele.

Cele alalte se opriră de la lucru, se îndreptară, își șterseră mâinile de apă și răspunseră la salutare.

„Îndată înnopteză, — e timpul, să vă lăsați de lucru.“

„Lucrul n'are nici o dată sfârșit,“ a fost răspunsul.

„Dar sosesc și timpul, în care omul să odihnească și —“

„Să asculte la noutățile, cele ce se întâmplă în lume,“ zise alta.

„Ce noutăți sciti?“

„Așa dară încă n'ați audīt nimica?“

„Nu!“

„Spun, că s'a născut Christos!“ zise aducătoare vestii și se adânci apoi în istorisirea celor ce audise de la alții.

Fetele femeilor vediră de o dată interes viu. Ulciorele se așezară jos, și femeile se puseră să ședă pe ele.

„Christos!“ exclamară toate de o dată.

„Așa se vorbește în cetate.“

„Și cine o spune?“

„Toți! Tota lumea vorbește despre acest lucru.“

„Crede-l cineva?“

„Azi după amiază au venit preste riul Chidron dinspre Sichem trei străini,“ răspunse vestitoare cu de-amănuntul, ca să împărtășească orii ce îndoaia. „Fie care din ei ședea călare pe câte o cămilă albă și fără de nici o pată și așa de mare, pe cum încă n'aș văzut în Ierusalim.“

Ascultătoarele stăteau cu gurile și cu ochii deschiși. — „Cât de bogați sînt acești oameni,“ continuă povestitoarea, „se vede de acolo, că ei ședeau sub corturi de mătăși; cătările de la șele și ciucurii de la frîne le erau de aur; clopoțelele le erau de argint și făceau muzică. Nimeni nu-i cunoștea; ședea, ca și cum ar fi venit tocmai de la marginile lumii. Numai unul din ei vorbea, el întreba pe tot insul, cu care se întâlnea în drum, chiar și femeile și copiii: „Unde este, cel ce s'a născut împăratul Iudeilor?“ Nimeni nu-i răspundea, — nimeni nu înțelegea, ce voia, să zică. Ei merseră deci mai de parte zicând fiece căruia: „Că am văzut steaua lui la răsărit și am venit, să ne închinăm lui.“ Ei au îndreptat întrebarea aceea și paznicului roman de la poartă, și acela nefiind nici el mai înțelept de cât oamenii, pe cari îi întâlneau pe drum, îi îndrumă la Irod.“

„Unde sînt acum?“

„În chan. Sute de oameni au alergat deja acolo, ca să-l vadă, și sute mai alergă și acum.“

„Ce fel de oameni sînt?“

„Nimeni n'o știe. Zic, că ar fi Persi, oameni înțelepți, cari grăesc cu stelele, — știe că profeti asemenea lui Ilie și lui Ieremie.“

„Pe cine înțeleg sub împăratul Iudeilor?“

„Pe Christos, pe Mesia, și că tocmai acum s'a născut.“

O femeie începu a rîde și se apucă erăși de lucru. Apoi zise:

„Bine! Dacă-l voi vedea, atunci voi crede.“

Alta încă îi urmă esemplul. „Și eu, dacă voi vedea, că a înviat pe ore cine din morți, voi crede într'insul.“

A treia zise liniștită: „Deja de mult se tot profesesc despre el. Mie-mi va fi destul, dacă voi vedea, că va vindeca și numai pe un lepros.“

Și ședură acolo împreună în povești, până înnoptă. Atunci recădea le alungă a casă.

În aceeași sară mai târziu, cam pe la începutul pazei celei dintâi de noapte, s'a ținut în palatul de pe muntele Sion o adunare cam de cincispece persoane, carea se ținea tot de una numai la mandatul special al lui Irod, și anume numai atunci, când acesta doria, să primescă deslușire cu privire la una orî alta din tainele mai adânci ale dreptului orî istoriei Iudeilor. Cu alte cuvinte era o adunare a învățătorilor din școlile mai înalte, a arhierilor și a acelor bărbați din cetate, cari treceau de învățați, — erau hotărîtorii opiniei publice, tîlcuitorii diferitelor norme de credință, apoi fruntașii Saduceilor, dispuțanți Farisei și filosofi stoici din școala Esenilor.

Sala, în care s'au adunat, era într'una din curțile mai din lăuntru ale palatului. Ea era mare și aranjată în stil roman. Padimentul era pardosit cu marmoră, era pe părășii cei fără de nici o ferestă erau frescuri pe câmp în fața șofranului. Un divan în forma potcovei, acoperit cu perini galbene, era în mijlocul salei în fața intrării. În mijlocul acestui divan sta un scaun mare de bronz cu trei picioare și cu împodobiri frumoase de aur și de argint. De-asupra lui atârna de sus un candelabru cu șapte brațe, cari fiece care țineau câte o candelă. Divanul și candelabru aveau timbru iudevesc.

Cei adunați ședea după obiceiul răsăritean pe divan în niște haîne, a căror uniformitate era bătătoare la ochi. Numai colorarea le era deosebită. Apröpe toți erau înaintați în vîrstă. Bărbi foarte mari încunjurau fețele lor. Nasurile lungi și încoviate și ochii negri și vioi și umbriți de sprîncene dese le împărțeau o înfățișare energică, apröpe spăimîntătoare. Ținuta le era serioasă, plină de dignitate și apröpe patriarhală. Cu alte cuvinte adunarea aceea era ședința sinedriului.

Bărbatul cel ce ședea pe tripod în locul cel de frunte, după toate se vedea a fi presidentul adunării. De-a dreapta și de-a stînga și înaintea lui se grupaseră cei alalți. Înfațișarea lui în dată ar fi atras asupra lui băgarea de samă a privitorului. Firea îl turnase într'o formă puternică, dar el acum era frînt, și fața îi era palidă. În crețe lungi și slobode cădea de pe umerii lui o haină albă, carea părea a acoperi mai mult un schelet colțuros de cât o figură omenescă. Măinile cele uscate, cari de jumătate erau acoperite de mănecile de mătăși verigate în multe colori, și-le ținea de comun încrucișate pe genunchi. Numai când grăia, numai atunci arăta a dese orî cu deget tremurătoriu spre cel agrăit. De alte orî figura îi era nemișcată, și numai capul lui cel expresiv vedea energia spiritului, care

locuia în acest trup frînt: fruntea înaltă, boltită și strălucitoare, încunjurată de o cunună de păr alb ca zăpada, dovedea în butul ochilor deja turburați și obosiți o tărîe încă neslăbită a voinții. Partea din jos a feței îi era acoperită de o barbă lungă și albă, carea era venerandă ca a părintelui Aaron. Acesta era Hillel Vavilonenul! Némul profesilor, care se stînsese în Israil deja de multă vreme, acum îl înlocuia némul cărturarilor, pe cari el îi întrecu cu învățătura, — era un profet întru toate, îi lipsia numai însuflarea dumnezească! El era de o sută și șese ani și încă și în vîrstă așa conducea adunările sinedriului.

Dinaintea lui pe masă era un volum de pergamenă acoperită cu scrisore evrească. În dosul lui sta un tîner îmbrăcat bogat așteptând mandatele lui.

Premerse o constăuire, er în clipa, în care intrarăm în sală, adunarea ajunsese la o hotărîre. Fețele celor de față esprima nerăbdare, er venerabilul Hillel făcu semn tînerului, fără de a-și schimba poziția.

„Mergi și spune împăratului, că sîntem gata a-i da răspuns.“

Tînerul se duse de grab.

După scurtă vreme intrară doi ostași și se puseră de-a dreapta și de-a stînga uși. Le urmă înecet un personaj foarte bătătoriu la ochi, — un bătrîn îmbrăcat în purpură tivită cu șarlach. Brîul îi era de aur ciselat fin. Curelele încălțămintelor lui străluciau de petri scumpe. Pe turbanul de plisă carmesină, carea acoperindu-i capul cădea pe umeri și pe cefă, dar le lăsa neacoperite, strălucia o coronă mică de filigran. În loc de sigil îi atârna de brîu un pumnal. El schiopa și se răsima pe un tocag. Mai înainte de a ajunge până la divan nu se opri și nu-și ridică privirea de la pămînt, er apoi, ca și cum numai acum ar fi băgat de samă, că aci e o adunare, și că ființa ei de față l-ar importa, se îndreptă și aruncă o privire plină de fală și de îngâmfare în jur de sine ca omul, pe care-l cutremură o spăimă, și care acum așteptă, să-l întîmpine un inamic, — așa de întunecată, bănuitoare și amenințătoare era privirea lui. Era Irod cel Mare, — un trup frînt de bole, o conștiință împetrită de crime, un spirit înzestrat cu facultăți strălucite, un adevărat suflet de Cesar. El pe vremea aceea era în al șapte zeci și șeptelea an, dar își păzia tronul cu o jalusie, carea nu putea să fie mai neadurmită, cu o energie, carea nu putea să fie mai nemilösă.

O mișcare generală trecu prin sală, — cei mai bătrâni se plecară adânc făcînd salaamul său salutarea, cei mai adicți curții împărătesci se ridicară și-și plecară apoi genunchii punîndu-și mâinile pe barbă și pe pept.

Esaminînd repede privi Irod în jur de sine, er apoi merse era înainte până la tripod în fața venerabilului Hillel. Acolo se opri. Hillel răspunse privirii lui celei răci plecându-și capul și ridicîndu-și pîntînel mînile.

„Răspunsul!“ zise împăratul cu scurtime poruncitoare îndreptîndu-se către Hillel și bătînd padimentul din aintea sa cu toéglul. „Răspunsul!“

Ochii patriarchului străluciau într'o lumină blîndă; el ridicîndu-și capul și privind în fața împăratului răspunse, până ce adunarea asculta cu băgare de samă încordată la cuvintele lui:

„Pacea Domnului Dumnezeului lui A-

vraam, al lui Isaac și al lui Iacob să fie cu tine, împărate!"

Rosti cuvintele acestea în chipul sâr-bătoresc, în care preotul evreesc se obișnu-ese a se ruga lui Iehovah. Apoi continuă în ton comun: „Tu ne-ai încredințat pe noi, să cercăm, unde are să se nască Christos.“ Împăratul plecă capul, dar privirea lui aspră rămase lipită de fața înțeleptului.

„Așa a sunat întrebarea.“

„Așa dară, împărate, auți din gura mea și din gura tuturor fraților mei adunați aici, dintre cari nici unul nu are o părere, ce s'ar abate: În Vetleemul Iudeei.“

Hillel privi la pergamena, ce zăcea pe tripod, și arătând la ea cu mână tremurătoare zise mai de parte: „În Vetleemul Iudeei, că așa este scris prin profetul: Și tu Vetleeme pământul Iudeei, cu nimic nu ești mai mic întru povățuitorii Iudeei, că din tine va ieși povățuitorii, carele va pasce pe poporul meu Israel.“

Pe fața lui Irod se oglindă confuzia. Îngân-durat își odihni ochii pe pergamenă, pe când el era adâncit în fânire de planuri. Cei mai apropie de el abia îndrăzniau, să resufte; nimeni nu rostia un cuvânt, nici el. În fine se întorse repede și fără de a zice un cu-vânt părăsi sala.

„Fraților,“ zise Hillel, „sîntem dimiși.“

Cei adunați se sculară și se împărțiră în cete.

„Simeone!“ zise Hillel.

Un bărbat ca de cincî zece de ani, dar în putere deplină, grăbi la Hillel.

„Iea volumul cel sfînt, fiul meu, și-l infășură cu grije.“

Porunca s'a împlinit.

„Și acum întinde-mi brațul și mă condu la lectică.“

Simeon se plecă, și moșnegul prinse cu mâinile sale uscate razimul, ce i-se imbiă, se ridică și cu pași slabi porni încet către ușa.

Așa părăsiră adunarea vestitul învêțtorii și fiul său Simeon, care era chemat, să-I mostenească înțelepciunea, oficiul și dig-nitatea.

(Va urma.)

Bibliografie.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Triod, crudo fl. 6.50, legat în piele tare și cu copcii fl. 10.

Apostoler, folio, crudo fl. 4.40, legat în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

Liturgierii, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Posta Redacțiunii.

Domnule N. N. Ni-s'au împărțit nedumeririle, ce le ai după cetirea enciclicei „Satis cognitum“. Ne bucurăm, că o ai cetit cu atîta băgare de samă și grăbim a-ți împră-știa nedumeririle: 1) Învetătura revelată de Dumnezeu nu se cuprinde întregă în s. Scriptură, și acesta nici n'a avut scopul de a cuprinde revelațiunea întregă. Cărțile singuraticale ale s. Scripturii și mai ales cele ale Legii Nôuă au fost scrieri ocazionale și au avut scopul mai apropiat de a satisface lip-selor sufletesci, cari le-au avut comune sin-guraticale ori și persône singuraticale. Așa p. es. Evangelia s. Luca și Faptele Apostolilor au voit, să arete unui bărbat cu numele Teofil, că religiunea creștină are menire uni-versală, adecă pentru toate nemurile, în spe-

cial nu numai pentru Iudei, ci și pentru po-poréle păgâne. Prin epistolele către Tesaloniceni s. Paul a voit, să alunge în special greșelile, cari se viriseră în comuna creștină din Tesalonica cu privire la cestia despre învierea morților și despre sfârșitul vécului. Și așa mai de parte. Avînd deci fiesce care carte scopul său special, lucru firesc, că în-treg cuprinsul cărții respective putea să fie numai o parte a revelațiunii dumnezeesci, adecă partea aceea, carea stă în legătură cu scopul special al cărții respective. E o dogmă a bisericii, că „revelațiunea supranaturală după credința bisericii universale declarată de sfîntul sinod Tridentin se cuprinde în cărți scrise și fără de scrisore în tradițiunii“ (Concil. Vatic. sess III. c. 2), érá tradițiunile acestea le avem însemnate în simbolele de credință, în hotărîrile Pontificilor Romani și ale sinódelor, în cărțile liturgice, în scrierile ss. Parinți și în alte documente bisericesci. Dogma acesta o susține și biserica răsăritenă neunită. Dacă vei, să te informezi mai cu de-amănuntul despre lucrurile acestea, îți recomandăm opul *Introducere în s. Scriptură* de Dr Victor Szmigelski. 2) „Spune-voiu numele tîu fraților mei,“ zice Christos rugându-se de pe cruce Tatălui său celui ce-lesc (ps. 21, 24). Și cu drept cuvînt. Căci cel ce ne împărtășește „Spiritul primirii de fi“ (Rom. 8, 15), cel ce ne împărtășește în s. Botez grația dumnezeescă și printr'însa ne face *fiu adoptiv al lui Dumnezeu*, acela ne câștigă pe noi și-e și de frați, fiind însuși „*Fiul lui Dumnezeu unu-născut*“. Mare, ne-spus de mare e lucrul acesta, și nici o altă datorință a noastră nu e mai mare de cât aceea, ca dacă o dată ne-am învrednicit a ne face frați lui Christos, să și păzim dignitatea acesta ferindu-ne de păcat și de pierderea grației dumnezeesci, ér dacă păcătuiind am perdut dignitatea acesta, atunci să ne silim din nou a ne „câștiga pe Isus Christos de frate“ redobîndind grația dumnezeescă și printr'însa „Spiritul primirii de fi“.

Editor și redactor răspundător:
Dr. Victor Szmigelski.

Nr. 2914—1896.

(28) 2—3

Concurs. ¹⁾

La două alumnate din fundațiunea fe-ricitului Mitropolit Dr. Ioan Vancea numită „Seminariul junimii române greco-catolice studiose în Blaș“ se escrie prin acesta concurs până în 10 August n. 1896 pe lângă următoarele condițiuni:

1. fie care stipendiū este de câte 100 fl., și se compută în cuota de întreținere în „Seminariul junimii“ a respectivului alumn (Lit. fund. §. 3),

2. la stipendiile acestea pot concurge „tineri studioși în gimnasiul din Blaș, nă-scuți din părinți credincioși ai Archidiecesei gr. catolice de Alba Iulia și Făgăraș, sau de origine consăngenii sau afinii ai fundatorului, chiar și dacă aceștia ar fi domiciliați aia, dar fii lor vor studia în Blaș“ (Lit. fund. §. 1),

3. consăngenii fundatorului au prefe-riță, apoi caeteris paribus fii de preoți ar-chidieceșani, — „cari înse vor fi mai buni, între toți, se vor primi, chiar și dacă ar fi fii credincioșilor din clasa cea mai de jos“ (Lit. fund. §. 5),

4. de ore ce din stipendiile acestea se pot împărțasi numai alumnii de al „seminariului junimii“, urmază de sine, că acei tineri, cari din cause sanitare, ori pentru defecte constatate cu ocaziunea visitării medi-cale, carea se face la începutul anului sco-lastic, nu vor fi primiți în „seminariul ju-nimii“, aceia nu se vor pute bucura de stipendiū.

5. Concursurile se vor instrui cu carte de botez, testimoniū scolastic și eventual și cu atestat de consăngenitate ori afinitate.

6. Concursurile trebuie să între la acest Consistoriū cel mult până în 10 August n. 1896.

Blaș din ședința consistorială ținută în 31 Iuliu 1896.

Victor
Archiepiscop și Mitropolit

¹⁾ On. foii romănesci sînt rugate a lua notiță despre acest concurs.

Magazin de lemne de lucru și de foc.

Subscrisul am onóre a aduce la cunoștința On. Public din loc și jur, că érá mi-am restabilit magazinul meu de lemne bine asortat la casa-mi proprie, și servesc pe lângă prețurile cele mai moderate materialul cel mai bun.

Têmplărie.

Primesc tot felul de lucrări de mésar pentru edificii, pe cum și strane de bisericii și mobilieruri de școli, despre cari la cerere servesc cu preliminar.

Entreprise de pompe funebre.

La casurii de mórte recomand aședămintul meu de înmormintare bogat asortat, în care tóte obiectele, atât cele mai de rînd, cât și cele mai fine se pot căpeta cu prețurile cele mai ieftine. — Sieruri de metal, ce se închid hermetice, din primele fabrici. — Sieruri de brad și stejar din lucrătórea-mi proprie.

Pe lângă referențe bune se acórdă plătirii în rate.

Rugând On. Public pentru spriginul binevoitor semnez

Blaș (Balázsfalva) 1896.

cu distinsă stimă

Ștefan Oltean

têmplar.

(29) 1—10